

תיאור של הקורס	נושא הקורס
<p>ההבחנה בין העולם כפי שהוא לעצמו לבין הכרתנו את העולם נמצאת בבסיס סוגיות פילוסופיות רבות. הקורס יעסוק באופייה של הכרה מוצלחת של העולם, כלומר: באופייה של ידיעה. לאחר סקירה היסטורית קצרה, נדון בגישות שונות למושג הידיעה, בשאלה האם ידיעה על שלל רכיביה נקבעת על סמך מצבינו הפנימיים, כיצד ניתן להצדיק את אמונותינו על העולם ועל עצמנו, ועוד. בהמשך הקורס נדון בטיעונים המטילים ספק בקיומו של עולם חיצוני, ונבחן פתרונות לספקנויות אלו.</p>	<p>מבוא לתורת ההכרה</p>
<p>הקורס יפתח בסקירה קצרה של התגלגלות הבעיות הקשורות לתפיסה חושית-ויזואלית בהיסטוריה של הפילוסופיה המערבית. לאחר מכן הקורס יתמקד בבעיית התפיסה כפי שהיא נדונה בטקסטים בני זמננו, תוך קריאת פרקים מספר הלימוד של הקורס. נדון בעיקר בבעיות הקשורות בתפיסה חושית הנובעות מאפיונו של מצב תפיסתי כחוויה מנטלית-תודעתית. מחד גיסא, חוויה תפיסתית אמורה להוות "חלון" לעולם, כלומר לשקף את המציאות "כפי שהיא", באופן בלתי תלוי בסובייקט. מאידך גיסא, תיתכן חוויה תפיסתית שגויה (אשלייתית או הלوسیנטורית), וזאת מבלי שניתן יהיה לאפיינה באופן סובייקטיבי ככזו ולהבחינה מחוויה תקינה. על רקע המתח בין מאפיינים אלו, נבחן מחלוקות בין תיאורטיקנים בני-זמננו לגבי מהותה של חוויה תפיסתית ויחסיה למצבים מנטליים אחרים כמו אמונה. נדון גם בסוגיות-משנה כמו טיבו של תוכן תפיסתי וקשריו למושגים, המידה שבה תפיסה עשויה להוות הצדקה לאמונות, והאופי הפנומנולוגי הייחודי לחוויה תפיסתית.</p>	<p>סוגיות בפילוסופיה של התפיסה (הדרכה אישית)</p>

<p>ניסויי מחשבה ופרדוקסים הם כלים חיוניים – אולי אף החיוניים ביותר – בחשיבה פילוסופית. הקורס יפתח בדיון תיאורטי בדרכים השונות שבהן ניסויי מחשבה ופרדוקסים ממחישים בעיות פילוסופיות, ובדרכים האפשריות לפתרון בעיות מסוג זה. בהמשך הקורס, נעניין בפרדוקסים וניסויי מחשבה שונים כגון הפרדוקסים של זנון, פרדוקסים סוריטיים (עמימות); ניסוי המחשבה "מוח באמבט" של פאטנם; "החדר הסיני" של סרל; פרדוקסים הקשורים באינסוף; ועוד.</p>	<p>פרדוקסים וניסויי מחשבה</p>
<p>הסדנה מיועדת לתלמידות/ות מחקר: תלמידות/ות תואר שני במסלול עם תזה ותלמידות/ות תואר שלישי. במסגרת זו יציגו התלמידים/ות את הצעת המחקר שלהם/ן (במידה שטרם הוגשה), או נושא ממחקרם/ן (במידה שההצעה כבר אושרה), ויקבלו משוב ממנחה הקורס ומשאר התלמידים/ות.</p> <p>ללא נקודות זכות</p>	<p>סדנה לתלמידי מחקר בפילוסופיה</p>
<p>בקורס זה נלמד תאוריות מרכזיות בפילוסופיה של המוסר (אתיקת המידות, אמוטיביזם, העמדה הדיאונטולוגית ותיאוריות תוצאתניות ובתוכם התועלתנות). נבקש לאתגר את התיאוריות הללו ולנסות ליישם רעיונות מרכזיים שלהם במספר סוגיות מוסריות כגון: חולשת הרצון, אחריות מוסרית לאור העמדה הדטרמיניסטית והבעיה שמציבה העמדה של מזל מוסרי.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה של המוסר (הרצאה)</p>
<p>במסגרת הקורס, המועבר בדגש על הדרכה אישית, יתמודדו הסטודנטים עם טקסטים מרכזיים בספרות הביואתיקה העוסקים במגוון נושאים; אוטונומיה, האם המוות רע לנפטר?; קדושת החיים בהקשר של הפלות והחלטות בסוף החיים (הפסקת טיפול והמתה בסיוע רפואי. במסגרת עבודה פרטנית מול המרצה יתבקשו הסטודנטים להתנסות בקריאה וכתובה פילוסופית, לבצע ניתוח ביקורתי של טקסטים ולהציג חשיבה מקורית</p>	<p>ביואתיקה: טקסטים וטיעונים מרכזיים (הדרכה אישית)</p>

<p>השיח הביו-אתי בארה"ב הושפע רבות מספרם של ביצים וצילדרס, אשר בו הוצעו ארבעה עקרונות כלליים לביו-אתיקה – עשית טוב, הימנעות מרע, אוטונומיה וצדק. ביקורות רבות נכתבו על "המנטרה של ג'ורג'טאון" ובכל זאת, היו שהציעו לאמץ עקרונות אלו למסגרת ביו-אתית גלובלית במסגרות בינלאומיות שונות. כנגד הצעות אלו עלו מאירופה קולות שביקשו לערער על העקרונות של ג'ורג'טאון וטענו כי עקרונות אלו אינם מתיישבים עם "ערכים אירופאים" כגון: סולידריות (אחריות חברתית), זהירות וכבוד האדם. ישראל, תחת השפעת הגלובליזציה ותהליכים חברתיים ואקדמיים שונים, הושפעה רבות מידידתה האמריקאית ובתוך כך, זנחה את המורשת האירופאית ונטתה לאמץ תפיסות ביו-אתיות אמריקאיות, דבר שבא לידי ביטוי גם בפסיקה הישראלית. עם זאת, החקיקה הישראלית של שני העשורים האחרונים מגלה תפיסה ביו-אתית ייחודית הנבדלת מזו הקיימת בארה"ב ובאירופה לדוגמה ההסדרים בחוק זכויות החולה (התשנ"ו), חוק החולה הנוטה למות (התשס"ו) וחוק השתלת איברים (התשס"ח) ועוד. בקורס זה נדון בערכים מרכזיים של האתיקה הרפואית במדינות המערב ונבחן מה מתוכה יובא לארץ ומה עבר תמורות בעקבות השפעות תרבותיות, חברתיות ודתיות. בין היתר נבחן את המסקנות של קבוצת מחקר שפעלה בישראל בשנים 2011 – 2013 במגמה להשיב על השאלה האם מתפתחת בישראל ביואתיקה ייחודית ונבדלת.</p>	<p>אתיקה רפואית וביואתיקה ישראלית</p>
<p>הקורס מתמקד באפיון ובאתיקה של הפעולה. נבחן מתי תנועה גופנית שמבצע פועל נחשבת לפעולה ותחת אלו תנאים הוא נושא באחריות כלפיה. בין היתר נדון בשאלה האם תיתכן פעולה חופשית והאם תיתכן אחריות מוסרית בנסיבות בהן לא היו לפועל אפשרויות חלופיות לפעולה. הקורס יועבר בקבוצות קטנות במתכונת של קריאת טקסטים ויתרגל את היכולת של הסטודנטים להתמודד עם טקסטים פילוסופיים.</p>	<p>חופש הרצון ואחריות מוסרית: עיון בכתביו של פרנקפורט (קריאת טקסטים)</p>
<p>במאה ה-20 הפילוסופיה המערבית התחלקה לשני זרמים מרכזיים, פילוסופיה אנליטית ופילוסופיה קונטיננטלית. הקורס יקנה היכרות עם הזרם האנליטי. הזרם האנליטי שם דגש על דיוק והבהרה תוך שימוש בלוגיקה, ניסוח טיעונים מדויקים, ניתוח מושגי, הגדרות מדויקות, וניסויי מחשבה. נקרא טקסטים שהפכו לקלאסיים, נכיר את ארגז הכלים של הפילוסופיות האנליטיות, ונדבר על תפקידם של פילוסופים, כפי שפילוסופים אנליטיים רואים זאת.</p>	<p>פילוסופיה אנליטית</p>

<p>מהי משמעות החיים? מה פשר שאלה זו והאם היא בכלל שאלה טובה? בקורס נדון בתשובות שונות שנתנו פילוסופיות ופילוסופים לשאלה כל כך יסודית זו.</p>	<p>משמעות החיים</p>
<p>אבני הבניין של החשיבה שלנו והאופן שבו אנחנו מתקשרים רעיונות זו לזה הם מילים ומשפטים. בקורס זה נעיין בסוגיות הקשורות לאופן שבו מילים ומשפטים, דהיינו השפה, מייצרים משמעות. פילוסופיה של השפה היא אחת מאבני היסוד של הפילוסופיה בת זמננו, ורעיונות שצמחו מתוך מחשבה על השפה משחקים תפקיד מרכזי בכל תחומי הפילוסופיה: במטאפיזיקה, לוגיקה, אפיסטמולוגיה ואתיקה. בקורס יושם דגש על הכרת רעיונות וטקסטים מרכזיים בפילוסופיה של השפה, והרחבת ארגז הכלים הפילוסופיים העומדים לרשותנו. בסמסטר הראשון נעסוק בכמה סוגיות יסוד בנוגע למשמעות המילולית של מילים ומשפטים. התחום הזה מכונה 'סמנטיקה'. בסמסטר השני נעסוק בכמה סוגיות יסוד הנוגעות לרבדים נוספים של משמעות, ובפרט לדרכים שונות שבהן משמעות המילים תלוי בהקשר ומשפיעה על ההקשר. התחום הזה מכונה 'פרגמטיקה'. שני חלקי הקורס עומדים בפני עצמם, כך שאפשר לקחת רק אחד מהם.</p>	<p>פילוסופיה של הלשון (א) + (ב)</p>
<p>תומאס נייגל הוא אחד הפילוסופים הבולטים במאה ה-20–21. בקורס זה המועבר כהדרכה אישית נקרא את הספר "שאלות עלמוות" (באנגלית Mortal Questions) שמקבץ כמה מהמאמרים המעניינים והמשפיעים ביותר שלו במגוון סוגיות יסוד בפילוסופיה. למשל המאמר "איך זה להיות עטלף" הטוען נגד רדוקציה של עולם הנפש לעולם החומר, והמאמר "מוות" העוסק בשאלה עתיקה כיצד המוות יכול להיות רע עבור האדם המת, אם במוות המת מפסיק להתקיים.</p>	<p>שאלות עלמוות של תומאס נייגל</p>
<p>גזי חממה שנפלטים על ידי בני אדם בהווה צפויים לשנות לרעה את האקלים שבו נחיה אנחנו ודורות עתידיים. עובדה זו מציבה בפנינו אתגרים מוסריים מורכבים. בקורס זה נרכוש כלים לעיון בסוגיות אתיות אקלימיות דרך עיון בכמה סוגיות מרכזיות ומאתגרות.</p>	<p>אתיקה ושינוי האקלים</p>
<p>מאז המהפכה התעשייתית, השפעתם ההרסנית של בני האדם על הסביבה הולכת וגדלה. מיני בעלי חיים נכחדים בהמוניהם, שטחי טבע הולכים ונעלמים, והאקלים הולך ומשתנה עד כדי סכנה להמשך קיום התרבות האנושית המוכרת לנו. על רקע זה, נעיין בשאלות מרכזיות בנוגע ליחס של בני האדם לסביבה. מהו אורח חיים מקיים ומדוע זה חשוב? כיצד ראוי להתייחס לבעלי החיים? כיצד ראוי להתייחס לערכי טבע? כיצד אלו צריכים להישקל אל מול צרכים ומאויים אנושיים? הקורס לא יענה עבורכם על השאלות הללו, אלא מטרתו לתת לכם כלים לענות עליהן בעצמכם.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה סביבתית</p>

<p>קורס זה יעסוק בזרמים המרכזיים בפילוסופיה של המאות ה-17 וה-18, בסוגיות הפילוסופיות הנובעות בעיקר מאתגרים שהציבה המהפכה המדעית. על כן נעסוק בעיקר בסוגיות במטאפיזיקה ותורת ההכרה, למשל על ידע ודאי, מהות הנפש וקיום האל. נכיר בקורס הוגים מרכזיים כגון דקארט, שפינוזה, לייבניץ, לוק, ברקלי, יום וקאנט וכן הוגים פחות מרכזיים איתם התכתבו. כמו כן נדון בהשלכות של עמדות ההוגים הנ"ל על הפילוסופיה בת-זמננו .</p>	<p>מבוא לתולדות הפילוסופיה בעת החדשה</p>
<p>ספרו של עמנואל קאנט ביקורת התבונה הטהורה (1781/1787) נחשב לנקודת מפנה משמעותית בהיסטוריה של הפילוסופיה המודרנית. אולם הטיעונים של קאנט סבוכים ביותר ופרשנותם ממשיכה לעורר מחלוקות כבר יותר ממאתיים שנה. בקורס נתרגל את הקריאה בטקסט הקשה של קאנט ונבחן לעומק טיעונים מרכזיים בספר, בין היתר על חלל-זמן, קטיגוריות העצם והסיבתיות והמודאליות, חופש הרצון, וביקורת הטיעונים על קיום הנפש ואלוהים. כמו כן נעריך את החשיבות הפילוסופית של הטיעונים בדיונים עכשוויים במטאפיזיקה ותורת ההכרה.</p>	<p>קריאה בביקורת התבונה הטהורה (הזרחה אישית)</p>
<p>הסמינר יעסוק בויכוחים הסוערים שנערכו בעת החדשה על הבסיס המטאפיזי של מדעי הטבע: סיבתיות, חוקי טבע, חלל/זמן ותכליתיות.</p>	<p>מטאפיזיקה ומדע בעת החדשה</p>
<p>בקורס נקרא ונדון בקשר בין אסתטיקה ומוסר דרך התמקדות בביקורת השלישית לקאנט, מקורותיה בעת החדשה המוקדמת והשפעותיה ברומנטיקה ובאידיאליזם הגרמני. השאלות שידונו בקורס בין היתר: האם שיפוט אסתטיים יכולים להיחשב אובייקטיביים ובמה הם נבדלים משיפוט מוסריים? מה משמעותם לקיום האנושי? באיזו מידה הרעיונות שהתעצבו ע"י קאנט וממשיכיו מובילים להבנה עכשווית של הטבע והאמנות?</p>	<p>אסתטיקה ומוסר בעת החדשה</p>
<p>למה אני רשאי לקוות? זאת השאלה הגדולה השלישית של קאנט, והיא המפתח לדיוניו הנרחבים על אמונה דתית, ותכליתיות בטבע ובהיסטוריה. בקורס נבחן את עמדותיו של קאנט על נושאים אלה ונדון האם הן רלוונטיות גם היום. נקרא קטעים נבחרים מתוך כתבי קאנט: ביקורת התבונה הטהורה, ביקורת התבונה המעשית, ביקורת כוח השיפוט, הדת בגבולות התבונה בלבד, אידיאה להיסטוריה אוניברסלית, על שלום הנצחי .</p> <p>הקורס יתקיים במתכונת א-סינכרונית (הרצאות מוקלטות יועלו לאתר הקורס). סטודנטים יכולים לבחור אם לקחת את הקורס כהרצאה או כסמינר.</p>	<p>גבולות של תקווה: קאנט על דת והיסטוריה</p>
<p>מהוא טיעון? מה הופך טיעון לתקף? האם הלוגיקה שלמה? מה הם כשלים לוגיים? דדוקציה, אינדוקציה – אלו מקצת הנושאים שהקורס עוסק בהם.</p>	<p>מבוא ללוגיקה</p>

<p>בעיית התיחום, בעיית האינדוקציה, סיבתיות, מהפכות מדעיות – נכיר את הסוגיות הללו וסוגיות נוספות בפילוסופיה של המדע.</p>	<p>פילוסופיה של המדע</p>
<p>יש הרואים בוויטגנשטיין הפילוסוף החשוב של המאה העשרים. נכיר את גישתו הייחודית והחדשנית בפילוסופיה, וחלק מרעיונותיו המרכזיים.</p>	<p>שפה פרטית וקושיות אחרות בכתבי וויטגנשטיין</p>
<p>האם כולנו חווים צבעים באותו אופן? מה משתנה כשהפרספקטיבה משתנה? האם אנחנו רואים אובייקטים ישירות או באופן מתווך? נעסוק בשאלות אלו ובאחרות.</p>	<p>הפילוסופיה של הפרספציה</p>
<p>ב 1912 פרסם ברטרנד ראסל את ספרו הקטן אך החשוב "בעיות הפילוסופיה", ספרון שהפך לרב מכר. יחודו של הספר בכך שהוא מהווה מבוא נדיר בבהירותו עבור תלמידים שזהו מפגשו הראשון עם הפילוסופיה, ובה בעת הוא מציע דיון מעמיק בסוגיות יסוד, ומשמש גם בקורסים מתקדמים בפילוסופיה. מטרת הקורס היא להכיר את הספר הזה ודרכו את הבעיות הבסיסיות במטפיזיקה ובאפיסטמולוגיה.</p>	<p>ראסל – בעיות הפילוסופיה</p>
<p>קורס זה סוקר את היסודות ההיסטוריים של הרעיונות שממשיכים לעורר השראה, לפג ולבלבל את החברה המודרנית. איך, אם בכלל, אפשר להצדיק את קיומה של המדינה? מדוע עליי לציית לחוק? איך נראית מדינה צודקת? מהי חלוקה הוגנת של עושר? האם דמוקרטיה היא שיטת הממשל הטובה ביותר? שאלות אלה מעסיקות קהילות פוליטיות כבר אלפי שנים. יחד נקרא ונדון בטקסטים מכוננים בתולדות הפילוסופיה הפוליטית המערבית, מאפלטון עד סוף המאה התשע-עשרה. הקורס מעניק תשתית רחבה שתאפשר העמקה עתידית בפילוסופיה פוליטית.</p> <p>הקורס יתקיים במתכונת א-סינכרונית (הרצאות מוקלטות יועלו לאתר הקורס). סטודנטים יכולים לבחור אם לקחת את הקורס כהרצאה או כסמינר.</p>	<p>פילוסופיה פוליטית א : מאפלטון עד מרקס Political Philosophy 1: From Plato to Marx</p>
<p>המאה העשרים הייתה מאה של מלחמות עולמיות, תנופה טכנולוגית והתבססותו של סדר כלכלי גלובלי חדש. מאה זו העניקה לצאצאיה מגוון מסחרר של רעיונות פוליטיים: ליברליזם, קפיטליזם, סוציאליזם, מרקסיזם, פמיניזם, פונדמנטליזם, רב-תרבותיות ופוליטיקה של זהויות. בקורס זה ניגע בכמה רגעי מפתח בהתפתחות המחשבה הפוליטית במאה סוערת זו. במרכז הקורס</p>	<p>פילוסופיה פוליטית ב : המאה העשרים</p>

<p>תעמוד הגותו של הפילוסוף האמריקאי ג'ון רולס, שפרסום ספרו תאוריה של צדק ב-1971 חולל "מבול" של כתיבה פילוסופית פוליטית. כמו-כן, נעסוק בכמה מה"איזמים" מהרשימה שלעיל.</p> <p>הקורס יתקיים במתכונת א-סינכרונית (הרצאות מוקלטות יועלו לאתר הקורס). סטודנטים יכולים לבחור אם לקחת את הקורס כהרצאה או כסמינר .</p>	<p>Political Philosophy 2: The 20th Century</p>
<p>כשאנו אומרים שכל בני האדם שווים זה לזה, אנו אומרים משהו על המעמד המוסרי שלהם. אנו אומרים, למשל, שלכל בני האדם יש זכויות שוות או שמגיע להם כבוד שווה. אבל מה מצדיק טענה מוזרה זו? אנו הרי יודעים שכל בני האדם שונים זה מזה. באיזה מובן, אפוא, אפשר לומר שהם שווים? החצי הראשון של הקורס יעסוק בשאלה קשה זו, שבשנים האחרונות חזרה לטרוד את מנוחתם של פילוסופים. בחצי השני של הקורס נניח שכל בני האדם שווים במעמד המוסרי ונשאל מי נחשב "בן אדם". האם היטלר ואני שווים זה לזה? האם עובר ברחם אימו הוא יצור בעל זכויות שוות? ומה לגבי אנשים שמתו מוות מוחי? שאלות אלה רלוונטיות לכמה סוגיות חשובות באתיקה בכלל ובאתיקה רפואית בפרט .</p>	<p>מעמד מוסרי : בני אדם Moral Status: Human Beings</p>
<p>רבים מאיתנו נוטים לחשוב שבני אדם הם יצורים מיוחדים מבחינה מוסרית. למשל, רבים מאמינים שלהרוג אדם הוא מעשה פסול, ואילו הרג בעלי חיים הוא מעשה פסול פחות ואולי לא פסול כלל. ואולם, בעשורים האחרונים השקפת העולם הזו אותגרה מכיוונים שונים. מצד אחד, כמה פילוסופים החלו לטעון שלבעלי חיים יש מעמד מוסרי גבוה, ושהם אולי אף שווים לנו במעמד המוסרי. מנגד, התפתחויות טכנולוגיות – כמו בינה מלאכותית והאפשרות להשביח גנטית את המין האנושי – עוררו את האפשרות המטרידה שיום אחד יסתובבו בינינו אובייקטים ובריות שמעמד המוסרי גבוה משלנו. קורס זה עוסק במעמד המוסרי של יצורים שאינם בני אדם כמוך וכמוני. האם ליצורים אלה יש זכויות מוסריות? האם יש דברים שאסור לעשות להם? הם ייתכן שלכמה מהיצורים האלה יהיו זכויות מוסריות "חזקות" יותר משיש לנו?</p>	<p>מעמד מוסרי : בעלי חיים, בינה מלאכותית ואנשי-על Moral Status: Animals, AI, and Genetically Enhanced Human Beings</p>

<p>קורס זה מפגיש את הסטודנטים עם "ארגז הכלים" הפילוסופי. בכל שבוע, נדון בטיעון אחד מתולדות הפילוסופיה. ננסה להבין איך הטיעון אמור "לעבוד", ונשאל האם הוא באמת "עובד". נאפיין כמה טקטיקות מרכזיות שמשמשות פילוסופים לבניית טיעונים ולהערכה ביקורתית שלהם. נכיר כשלים נפוצים שמפתים אותנו להאמין בטיעונים לא מוצלחים. הקורס שימושי לא רק לסטודנטים לפילוסופיה, אלא לכל מי שרוצה לשכלל את כישורי החשיבה הביקורתית שלו. הקורס אינו דורש ידע קודם בפילוסופיה, אבל הוא דורש סקרנות, קריאת טקסט קצר אחת לשבוע, ונכונות להשתתף באופן פעיל בדיון בכיתה.</p> <p>הקורס יתקיים בשפה האנגלית.</p>	<p>How to Think Like a Philosopher</p>
<p>סדרת הטלוויזיה הבריטית "מראה שחורה" היא לא רק דרמה מצוינת, אלא גם פרשנות ביקורתית חריפה על הכיוון שאליו החברה שלנו הולכת, ואולי על המקום שהחברה שלנו כבר הגיעה אליו. כל פרק בסדרה מציג לצופה עולם אפשרי שונה מהעולם שלנו אבל גם דומה לו באופן מבהיל. כל מפגש בקורס יהיה שיחה פילוסופית על אחד מפרקי הסדרה. כדי להעמיק את הדיון, ניעזר בטקסטים מתולדות הפילוסופיה, מאפלטון ועד ימינו. בין השאלות שנשאל: האם אנו צועדים לקראת עולם שאי אפשר להביע בו התנגדות פוליטית? האם בני אדם יאבדו את היכולת האנושית לנהל זיקה אותנטית עם העולם שסביבם וזה עם זה? ואולי העתיד דווקא צופן בחובו תקוות חדשות, למשל, שנצליח להתגבר על המוות?</p>	<p>"מראה שחורה" ופילוסופיה "Black Mirror" and Philosophy</p>
<p>מטרת הקורס – להציע שער כניסה אפשרית לתחום הדעת של הפילוסופיה, לשאלות היסוד שלה, למתודה שלה, להיסטוריה שלה ולייחודה בין הדיסציפלינות השונות של מדעי האדם. שער הכניסה שיוצע בקורס זה הוא רק אחד מכניסות רבות אפשריות אבל הוא יהיה שער שממנו אפשר יהיה לערוך היכרות ראשונית עם תחום דעת יסודי זה.</p>	<p>מבוא לפילוסופיה</p>
<p>פרידריך ניטשה והפילוסופיה שלו הם מאבני היסוד של הפילוסופיה במאה עשרים. הגותו המגוונת ורחבת היקף נגעה באופן ביקורתי עמוק בהבנה העצמית של התרבות המערבית. הוא מצד אחד חשף את פגמיה ואת חוליה של המטפיזיקה הבעייתית העומדת ביסודה וביקרה בחריפות. האם כוחה של עמדתו היה ביקורתי בלבד או שמא הוא הציע לקוראיו אלטרנטיבה? שאלה זו תעמוד במרכזו של הקורס המוצע. הניסיון יהיה להציע תשובה לשאלה זאת תוך כדי הכרה ולימוד מעמיק של הגות חשובה זאת.</p>	<p>ניטשה : מותה של המטפיזיקה או תחייתה המחודשת?</p>

<p>שני ההוגים שבהגותם יעסוק הקורס, קסירר, בלומנברג, הציעו דרכי ניתוח שונים ומקוריים לבירור פילוסופי של המושג תרבות והעמידו אותו במרכז של הגותם. מה שיחד את עמדתם היא העובדה שהם בחנו זאת במסגרת היחס שין מיתוס ללוגוס. שני ההוגים מנסים לבחון מחדש את העמדה המקובלת שתולדות המחשבה המערבית היא תהליך התקדמות מהמיתוס אל הלוגוס. התעקשות של המשך נוכחותו של המיתוס מציבה אתגר חשוב לשני ההוגים הללו המבקשים לבחון מדוע "תהליך הסילוק" לא צלח ומה ההשלכות הנובעות מכך. בקורס תוצג עמדתו הפילוסופית הכוללת של כל אחד מההוגים תוך ניסיון לברר את המניעים שהניעו כל אחד מהם להציב את המושג תרבות במרכז של הגותם הפילוסופית. הבחירה בשני הדמויות הפילוסופיות נעשתה כיוון שהם מכירים בצורך להבין את נוכחותו המתמשכת של המיתוס וכיוון שהם עונים על כך באופן שונה ובמסגרת מושגית מובחנת. שניהם מבקשים להציע דרך לשקם את המיתוס כחלק מתהליך הרציונליזציה אך עושים זאת באופן שיאפשר לנו להכיר ולחשוף לפני הסטודנטים את צמיחתו של תחום דעת חשוב בפילוסופיה: הפילוסופיה של התרבות.</p>	<p>ממיתוס ללוגוס וחזרה למיתוס? האם לא ניתן להתגבר על המיתוס?</p>
<p>טכנולוגיה סובבת את חיינו היא מעצבת אותם היא משכללת אותם והיא הפכה לטבע שני שכבר קשה לנו לתאר עצמנו בלעדיה. אך עובדה ברורה זאת היא גם מקור לחוסר נחת, לתחושה עמוקה שדבר מה חשוב אובד לאנושי ככל שעוצמה טכנולוגית חודרת לכל פן של קיומנו האנושי. עובדה זאת הובילה פילוסופים שונים לתאר מצד אחד את יתרונותיה העצומים של הטכנולוגיה לשיפור חיינו האנושיים ומצד שני להצביע על הסכנות בה. הקורס המוצע מבקש להתחקות אחרי ההיסטוריה של דיון הזה ולהציג הן דובריו הבולטים, מרטין היידגר חורחה אי-גאסט, הרברט מרכוזה, והנס בלומנברג, והן את העמדות הפילוסופיות המרכזיות.</p>	<p>טכנולוגיה בין שעבוד לשחרור- מבוא לפילוסופיה של הטכנולוגיה</p>
<p>ניטשה נוכח בתרבות המערבית בכלל ובזאת הפילוסופית בפרט כמי שהכריז על "מות האל" אך קרא גם לכינונו של "אדם חדש", העל-אדם, במקום האדם שמת יחד עם "מות האל". על מנת להבין את משמעותה של קביעה זאת יש לקרוא את כתביו של ניטשה בתשומת לב שאיננה מסתמכת רק על חזרה על רטוריקת העוצמה של ניטשה אלא מבינה לעומק את הטענות הפילוסופיות העמוקות המבוטאות דרכה. בדיוק משימה זאת היא תכליתו של קורס זה. על מנת להשיג זאת אנו נקרא בכמה מחיבוריו הידועים של ניטשה ונחלץ את הקשרם ומובנם של טענותיו המטפיזיות, והמוסריות, וכיצד עיצבו את אופקה החדש של המטפיזיקה המערבית.</p>	<p>ניטשה: מות האדם או מות האל?</p>

<p>המאה התשע-עשרה, כמאה פילוסופית, הנפתחת עם ההוצאה לאור של "הפנומנולוגיה של הרוח" של הגל (1807) ומסתיימת עם פרסום "הנה האיש" ב 1889 של ניטשה היא מאה בה הוגדרה מחדש משמעותה ומשימתה של הפילוסופיה. הקורס יבקש להתחקות אחר שלביו החשובים של תהליך מהפכני זה, זאת תוך שילוב בין תיאורם של הדמויות הפילוסופיות המרכזיות שכווננו מהפכה זו ובין הנושאים שהיוו את מוקדי העניין והתוכן של אותה מהפכה. היסטוריה, פוליטיקה, דת, אסתטיקה, חיים, מדע, ומוסר, נותחו והובנו מחדש כחלק מאותה מהפכה פילוסופית על ידי דמויות מרכזיות, שמלבד הגל וניטשה כללו בין היתר את: קירקור, שופנהאואר, מרקס, היינה, ואחרים. הקורס התמקד רק בארבעה הוגים: הגל, קירקור מרקס וניטשה ודרכם נשרטט את הזרמים העיקריים במאה 19-20. ההתחקות אחר הדמויות והתמות המרכזיות שכווננו את אותה מהפכה הגותית תהיה בעיקרה פילוסופית היסטורית ומטרתה העיקרית לספק לסטודנטים את הרקע הפילוסופי-היסטורי, ההכרחי, להבנתם של זרמי המחשבה הפילוסופית במאה העשרים. בדיוק במובן זה הקורס הוא מבוא לפילוסופיה קונטיננטלית.</p>	<p>מהגל עד ניטשה- פילוסופיה של המאות 19-20</p>
<p>אחד המאפיינים הבולטים של החוויה שלנו הוא אחדותה. על אף העובדה שבכל רגע נתון החוויה שלנו כוללת מגוון עשיר מאוד של ניסיונות (בין היתר ויזואליים, שמיעתיים ורגשיים) אנו קושרים את אלו יחדיו ומתייחסים אליהם כמשתייכים לתודעה אחת. יתר על כן, אחדות זו מאפיינת את החוויה שלנו לאורך זמן ואינה מוגבלת לחוויה הרגעית. אף על פי כן, הפילוסוף האנגלי דיוויד יום טוען במסכת טבע האדם כי אותו דבר אותו אנו מכנים בשם "האני" שלנו הוא בסך הכל צרור של תפיסות שונות שאנו נוטים לקשור יחד. בקורס נעמיק בשתי העמדות ביחס לאחדות המורכבת של החוויה. נפתח עם עמדותיהם של יום ושל דיקרט ולאחר מכן נעבור לבחון עמדות מאוחרות יותר, כגון אלו של פרנץ ברנטאנו, אדמונד הוסרל, ויליאם גיימס והנרי ברגסון. נבחן את ההתגלגלות של השקפות אלו ואת האופן בו הן באות לידי ביטוי בשיח העכשווי.</p>	<p>אחדות התודעה 1</p>

<p>אחד המאפיינים הבולטים של החוויה שלנו הוא אחדותה. על אף העובדה שבכל רגע נתון החוויה שלנו כוללת מגוון עשיר מאוד של ניסיונות (בין היתר ויזואליים, שמיעתיים ורגשיים) אנו קושרים את אלו יחדיו ומתייחסים אליהם כמשתייכים לתודעה אחת. יתר על כן, אחדות זו מאפיינת את החוויה שלנו לאורך זמן ואינה מוגבלת לחוויה הרגעית. אף על פי כן, הפילוסוף האנגלי דיוויד יום טוען במסכת טבע האדם כי אותו דבר אותו אנו מכנים בשם "האני" שלנו הוא בסך הכל צרור של תפיסות שונות שאנו נוטים לקשור יחד. בקורס נעמיק בשתי העמדות ביחס לאחדות המורכבת של החוויה. נפתח עם עמדותיהם של יום ושל דיקרט ולאחר מכן נעבור לבחון עמדות מאוחרות יותר, כגון אלו של פרנץ ברנטאנו, אדמונד הוסרל, ויליאם ג'יימס והנרי ברגסון. נבחן את ההתגלגלות של השקפות אלו ואת האופן בו הן באות לידי ביטוי בשיח העכשווי.</p>	<p>אחדות התודעה 2</p>
	<p>"לחיות כמה שאפשר יותר": קריאה בטקסטים אקזיסטנציאליסטים</p>
	<p>קריאה פילוסופית ביצירות ספרותיות</p>
<p>אנרי ברגסון היה פילוסוף צרפתי וזוכה פרס נובל לספרות שפעל במחצית הראשונה של המאה ה-20. השפעתו בצרפת ומחוצה לה הייתה עצומה. מאחר ומחשבתו של ברגסון אינה נענית באופן טבעי לסיווגים המקובלים בתיאור ההסטוריה של הפילוסופיה (אמפיריציזם, אידיאליזם), ברטרנד ראסל הציע לאפיינה על סמך המוטיבציה שעומדת בבסיסה: המוטיבציה המעשית ובמרכזה הרעיון של פעולה. רעיון זה, "דחף החיים" במילותיו של ברגסון, הוא המפתח להבנת הגותו על גלגוליה השונים. נכיר את התחנות בהתפתחות המחשבה של ברגסון – מביולוגיה ופסיכולוגיה, דרך תורת הכרה ומטאפיזיקה ועד למוסר ולדת.</p>	<p>הפילוסופיה של אנרי ברגסון</p>

<p>ליחסים בין דברים יש חלק מרכזי בתיאור של מה ששובב אותנו. העולם אנו מכיל רק דברים, אלא את היחסים ביניהם. אבל איך אפשר להבין זאת? והאם תיאור זה משקף את מבנה העולם? בספרו בעיות הפילוסופיה ראסל כותב: "נניח למשל שאני נמצא בתוך חדרי. אני נמצא, וחדרי נמצא, אבל האם 'בתוך' נמצא"? בקורס נתייחס להתמודדות של פילוסופים עם שאלה זו מאז אריסטו. נשאל האם יכול להיות שיחסים אינם קיימים כלל, ואם כן, באיזה אופן? איך עלינו להבין יחסי מרחב וזמן? והאם היחסים בתוך הדברים או בניהם?</p>	<p>אונטולוגיה ופנומנולוגיה : ממשותו של היחס</p>
<p>הפילוסופיה של ויליאם גיימס נוגעת בקשת רחבה של נושאים כגון פסיכולוגיה, דת ומטאפיזיקה. גיימס מפתח את רעיונותיו בנוגע לתחומים אלו תוך שהוא מעלה על הכתב את התלבטויותיו השונות ומשנה את עמדותיו. נתייחס להבטים מרכזיים בפילוסופיה של גיימס ולהתפתחות מחשבתו על רקע הלך הרוח של התקופה והדיון הער שהוא מנהל עם עמדותיהם של הוגים אחרים .</p>	<p>ויליאם גיימס : פסיכולוגיה, מטאפיזיקה, פרגמטיזם</p>